

דברים שאין טענין ברב"ה. תשובה פני עמון כגון מים ופירות דוה"י כיון שעמד והלך למקום אחר עמדתו זה היה גמר טעודה והך טעודה אחרת היא לרין לנדר מחילה: אבל דברים קצטנין ברכה לאחריה במקומן. לומר ברכה תשובה פני עמון כגון טענה המינין הוה"ל ולא כירך לאחריהם ועומד לילך לטעוד במקום אחר על דעת קשימה הראשונה הך לנדר אחריה ברכה אחר על טענה ולפניו נמי אין לרין לחזור לנדר: לקבעיה קמא הדר. כלומר על דעת טעודה הראשונה הוא אוכל עשוי לקיים את טעודה:

השגות הר"ב"ד

(א) כבוד שם: ואתא רב חסדא (בבב"ב) ואוקמה לההיא בדברים שאינן טעונין ברכה לאחריהן במקומן אלמא אין אינן טעונין ברכה לאחריהן במקומן:

אמר אבהו: פס כל זה לך בירך את דברי הך לך לומר אמאי מילך בחיובתא לפני לוי בן קמח רבי יוסק פין טעון ברכה במקומו אל תמתיח דלמר שני מקום לרין לנדר פירות אל תעט מינה דין נמי אין טעון ברכה לאחריהן במקומו שעת מינה ועוד מדוכחה נמי משעת לוי מתמתיח דלמית לוי דקתני מי שאלך וישנה ולא כירך אל קמי שעת לוי קמי: (ב) כבוד שם: ויזני דעלתה לראשונים ההיא דר' יוחנן בתרובתא לא חיישינן לה וכו':

אמר אבהו: זה מוחק ומעמיד דברי התלמוד והכלל דבריהם שלם ואלו אמריה את הכל ולפולס מינה כותיה דר' יוסקן אימא ודוקא דקתני לה כשהיו למקומן הוה"ל ולא כירך לדיכוחיה אלל אי לא כירך וכו' למשני מדוכחה אחרתא לרין לנדר מינה כשהיו ודעתן היה שעת טעוד הוה"ל ולא הוה"ל לנדר למפרע בלחם שברי אין טעונים ברכה במקומן ועשוי חזרו אין לרין לנדר בתחלה אלל דברים שטעונים ברכה במקומן כיון שאין רשאים לנדר אלפילו למינה עד שיכריע שעת יבטחו מחזור אם חזרו יבטחו טעונים ברכה בתחלה שברי הפסיקו הפסק גמור והלכה כרב שעת כדפסק הרב ז"ל והלכה כרבי יוחנן גס ק"י ה"ה מתניתא ודפרישתיא כשחזרו:

(ט) דהוא הדין נמי בשני הפת מצד הטוב והמטיב אלל חכמי הגרמנים (תד"ה ש"י, ברכות ט: ד"ה הטוב) אומרים ללא מצרכין על שני פת הטוב והמטיב דלורחיהו דלינשו למיכל מיניה מתרי מיני וכי צריך מעיקרא יהיב דעמיה אכולהו מינייהו אלל יין לפי שאין דרך לשמות בטעודה אחרת משני מינין מצרכין הטוב והמטיב.

ויש מי שכתב דענין שיהא יין האחרון יותר משונה הא ללא הכי אינו מצד הטוב והמטיב. והרוב בעל העיטור (ה"ב הלכות מ"ה ומ"ו ק"ל:) כתב דמתמצבא דעל רוב היין שנה לו מצד הטוב והמטיב ולאו משום חשיבותא דלמו אי גרע מי מצד דין האמת כדאקשינן בגמרא דרין (מ"ב) אמאי דלמרינן לדינך בתוספת לזנה הטוב והמטיב ומתרינן כי סתרה מי מצד דין האמת אלל ודאי על רבי היין הוא מצד ומו דגרסינן בירושלמי (ברכות פ"ו ה"ח) על כל פת ופת שהיא פותח מצד הטוב והמטיב וכי אחרון אחרון משונה היה ומו מקמי דלמתי הכי יודע חשיבותיה אלל ודאי על רבי היין קצט ברכה זו. והרמב"ם ז"ל כתב בפרק ד' מהלכות ברכות (ה"ט) דשני יין היינו ממין אחר כגון שותין ארוס והביאו לנ"י יסן והביאו מש: **אבל** מפניה פנייה פ"א. ואע"ג דלעיל (ט"ב) גבי אין קדוש אלל במקום טעודה דלפילו מפניה לפינה היינו טעמה משום דקשיעות טעודה לא הוה אלל במקום טעודה ממש שאין דרך גבי אדם לקטוע מקום טעודה מחוץ כל

בית אלל גבי שמית היין אין אדם מיוחד מקום מיוחד צבית לשתייהו הילכך משמע דכפת ומיני דגן דאדם קובע בצלילתו מקום מיוחד כל ששינה אפילו מפניה לפינה לרין לנדר. ושנוי מקום דלמרינן לרין לנדר היינו בין שהלך למקום אחר ולא חזר למקומו בין שהלך וחזר למקומו דהא וכה שני מקום מיקרי ולרין לנדר והכי מוכח לקמן בסמוך (עין ד"ה וטעמא):

לא שני אלא בדברים שאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן. ככח הרב האלפסי ז"ל כגון פירות או יין. פירוש אפילו כגון פירות של שבעת המינין דומיא דדין שאין לך דבר שטעון ברכה לאחריהן במקומן לדעת הרב אלפסי ז"ל אלל פת ויחזיק קידרה שאלס קובע טעודה עליהם אלל כל שאין אדם קובע טעודה עליהם "אפילו הוא משבעת המינים אינו טעון ברכה לאחריהן במקומו. אלל כל שאין שמואל ז"ל (ד"ה אלל) כתב בפירושו דטלוהו שבעת המינים טעונים ברכה לאחריהן במקומן ואין דעתו מתחזור מסוגיית הגמרא.

והיינו טעמא דמפלגינן בין שאינן טעונין לטעונין דשאינן טעונין כיון שעמד והלך למקום אחר עמידתו זו היא גמרא טעודה והך טעודה טעודה אחרת היא ולרין לנדר אלל הטעונין ברכה לאחריהן במקומן הוה"ל ולא כירך אחריהן והלך למקום אחר לטעוד על דעת קשימה הראשונה הך ואין לרין לנדר:

מיתבי. לרנ חסדא: הבריים שהיו מסובין וכו'.

ותיב רב אידי בר אבין קמיה רב חסדא ויתיב רב חסדא וקאמר משמיה רב חסדא הוה"ל הא דאמרן שנוי מקום צריך לברך לא אמרן אלא מבית לבית אבל מפניה לפינה לא אמר ליה רב אידי בר אבין הכי תנינא לה במתניתא דבר"ה הינך ואמרי לה במתניתא דבי בר הינך כוונתך ותו יתיב רב חסדא וקאמר משמיה רנפשיה הא דאמרת שנוי מקום צריך לברך לא אמרן אלא בדברים שאינן טעונין ברכה לאחריהן במקומן כגון פת וימיני דגן אין צריך "לברך המוציא מ"ט לקבעיה קמא הדר ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך מיתבי חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם לצאת לקראת הן

המאור הקטן

והא דתניא חברים שנכנסו לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריך לברך אין שם עקירה לרבר מצוה ואתיא כרבי יוחנן ומסתברא כדברי הר"ף שהיין אין טעון ברכה לאחריהן במקומו מדאמר רבי יוחנן די יין נמי יצאו ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דאמר רבי יוחנן אחד שינוי יין ואחד שינוי מקום אין צריך לברך ואוחביניה מברייתא דתניא שינוי מקום צריך לברך וסלקא ליה בתרובתא ואתא רב חסדא ואוקמה לההיא בדברים שאינן טעונין ברכה לאחריהן במקומן אלמא יין אין טעון ברכה לאחריהן במקומן וה"ר שמואל טרח בפירושו להעמיד דברים הללו ולומר שהיין טעון ברכה לאחריהן במקומו ולא נתיישבה דעתו בדבריו ואנן תניא כותיה דרבי יוחנן גרסינן בהא ברייתא דתניא רב חסדא וכו' ודאי לנו כיוצא בהא בכל התלמוד תרובתא דפלוגי ותניא כותיה ובעלי הסברא הוה אומרים שהיין טעון ברכה לאחריהן במקומו ויש שמוחקים בהנחתא זו מן הספרים לגמרי מפני שקשיים עליהם הדברים הללו.

ואני דעתי נוטה לדברי הר"ף ז"ל דאמר שאין היין טעון ברכה לאחריהן במקומו ואף על גב דקתני בברייתא עקרו ודאמרין בגמרא הא מדקא תני עקרו מכלל דבדברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן עסקינן לאו למימרא שלשון עקירות מלמדת כך אלא לשון קצרה היא כלומר מדקתני עקרו לצאת לקראת חתן ולקראת כלה או ללכת לבית הכנסת או לבית המדרש טעמא דעקרו לרבר מצוה אבל דלבר הרשות לא היה להם לעקור אף על פי שהניחו שם זקן או חולה דחיישינן דילמא ממשך ולא הדר לברוכי בדוכתיה אלמא בדברים שטעונים ברכה לאחריהן במקומן עסקינן

מלחמת ה'

ועוד: ואני דעתי נוטה לדברי הר"ף ז"ל דאמר אין היין וכו' ודאמרין בגמרא הא מדקתני עקרו מכלל דבדברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומם עסקינן לאו למימרא שלשון עקירות מלמדת כך אלא לשון קצרה היא כלומר מדקתני עקרו לצאת לקראת חתן וכו' טעמא דעקרו לרבר מצוה וכו': אמר חבובת: טוב מזה מדקתני עקרו ללכת כשהן יולאין טעונין ברכה למפרע אלמא במקומן הם מצרכין דאי לא הוה ליה למתני ויאלו לקראת חתן טעונין ברכה למפרע חזרו טעונין ברכה לכתתא ועוד לך אומר שאין שינוי מקום מטעמי ברכה לאחריהן בין שחזר למקומו בין שאלל במקום אחר אלל בדברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן מפני הטעם שהזכיר בעל המאור עמנו ז"ל דילמא ממשיך ולא הדר לברוכי בדוכתיה הא בדברים שאין טעונין ברכה במקומן ואלו לא כירך כשהוא חזר אין טעון ברכה למפרע הילכך מדקתני עקרו טעונין ברכה למפרע מכלל דבדברים הטעונים ברכה לאחריהן במקומן עסקינן וזה פירוש נכון ובענין מה שאמר בגמרא חבובתא ומנא כותיה

והא דתניא חברים שנכנסו לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריך לברך אין שם עקירה לרבר מצוה ואתיא כרבי יוחנן ומסתברא כדברי הר"ף שהיין אין טעון ברכה לאחריהן במקומו מדאמר רבי יוחנן די יין נמי יצאו ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דאמר רבי יוחנן אחד שינוי יין ואחד שינוי מקום אין צריך לברך ואוחביניה מברייתא דתניא שינוי מקום צריך לברך וסלקא ליה בתרובתא ואתא רב חסדא ואוקמה לההיא בדברים שאינן טעונין ברכה לאחריהן במקומן אלמא יין אין טעון ברכה לאחריהן במקומן וה"ר שמואל טרח בפירושו להעמיד דברים הללו ולומר שהיין טעון ברכה לאחריהן במקומו ולא נתיישבה דעתו בדבריו ואנן תניא כותיה דרבי יוחנן גרסינן בהא ברייתא דתניא רב חסדא וכו' ודאי לנו כיוצא בהא בכל התלמוד תרובתא דפלוגי ותניא כותיה ובעלי הסברא הוה אומרים שהיין טעון ברכה לאחריהן במקומו ויש שמוחקים בהנחתא זו מן הספרים לגמרי מפני שקשיים עליהם הדברים הללו.

ועוד: ואני דעתי נוטה לדברי הר"ף ז"ל דאמר אין היין וכו' ודאמרין בגמרא הא מדקתני עקרו מכלל דבדברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומם עסקינן לאו למימרא שלשון עקירות מלמדת כך אלא לשון קצרה היא כלומר מדקתני עקרו לצאת לקראת חתן וכו' טעמא דעקרו לרבר מצוה וכו': אמר חבובת: טוב מזה מדקתני עקרו ללכת כשהן יולאין טעונין ברכה למפרע אלמא במקומן הם מצרכין דאי לא הוה ליה למתני ויאלו לקראת חתן טעונין ברכה למפרע חזרו טעונין ברכה לכתתא ועוד לך אומר שאין שינוי מקום מטעמי ברכה לאחריהן בין שחזר למקומו בין שאלל במקום אחר אלל בדברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן מפני הטעם שהזכיר בעל המאור עמנו ז"ל דילמא ממשיך ולא הדר לברוכי בדוכתיה הא בדברים שאין טעונין ברכה במקומן ואלו לא כירך כשהוא חזר אין טעון ברכה למפרע הילכך מדקתני עקרו טעונין ברכה למפרע מכלל דבדברים הטעונים ברכה לאחריהן במקומן עסקינן וזה פירוש נכון ובענין מה שאמר בגמרא חבובתא ומנא כותיה

א"י פיר' מהלכות ברכות הלכה ג' והלכה ה' כהן פתח בן טושיע אר"ת סתן קמה טעף פ': ימי"ט סס פיר' הלכה ד' טושיע אר"ת סתן קמה טעף כ':

שלמי הגבורים

א"ה חבור (פי' קמה) כתב דהכי"א דשני מקומם החברים והיו מסובין בדברים שונים טעונים ברכה לאחריהם אם רוצים להכיל שם דלמרינן ומצרכין על מה שרוצים להכיל אלל אינם מצרכין ברכה לאחריה על מה שאלל שאלל ולדידיה אין חילוק בין ימוד לרמס דהא ס"ל דאין חילוק בין היינו שם מקמת החברים או לא אפילו כשהן רמס א"כ ימוד החברים או לא אפילו כשהן רמס א"כ ימוד וכן הוה"ל אם היה אוכל דבר שטעון ברכה לאחריהן במקומו א"כ לרין כפשיטה מקומן ורבי שאין טעון ברכה לאחריהן במקומו מצד על הסוף ולא למפרע ולרבי יודע שפניה מקומו בין היה אוכל דבר שטעון ברכה לאחריהן במקומו או לא לטעול לרין לנדר למפרע על מה שאלל אם על העתיד להכיל ופטרס יס חילוק בין היינו שם זקן או קתנן או לא ומי' פרק ד' מהלכות ברכות (ה"ה) כתב ברבינו ופוסק סמ"ג (פס"ח ק"ב א) פסח דבברי' ה"ה"ט טעונין ברכה לאחריהם במקומן אינו חזר ומצד יבדמים שאין טעונין ברכה חזר ומצד ומתורה פסק כדעתי:

הנהגות וצינונים

מביתא ופסח פשיטת (א) דבי רב כציל (בב"ב) (ב) וישק נוסף דעל כל (ג) וישק טוב מן הראשון (ד) ויש' שם דיה סברין: (ה) שינוי רשכים דיה אחר שינוי ומביר הלי קידוש עם זה: (ו) כ"י (ז) אפ"ה הרב בעל (ח"י) (ט) שדור או יסן (כ"ז) ויכ"ה לשון הרמב"ם: (ל) וימי' דין ופי' בידי דין היינו כ"ה דבר שאדם קובע שיהיה עליו מצד ייפא וחבין קדרא אבל כל דבר שאין אדם קובע שיהיה עליו אפילו כ"י) ויכ"ה בחידושי: (מ) וליקין:

א מ"י פכ"ט המלכות
סמח סולת י' סמח עשין
כ"ט טושי"ע יחיים סיון
דמט סוף י'

שלמי הגבורים

א המור (ס"ב כח"ס)
דכל שעתה המינין
הס דברים שגריסין
ברכה לאחריהן במקומן
ורכתי כ' דוקא מין דגן
ופת לרין לברך אחרי
במקומן אבל לא יין
ופירות וכן כתב ר"י
(תורה אלה) וכתב סמ"ג
(ס"ב) ורבינו מהר"ם ס"ל
דיון הוא משהיה
שגריסין לברך אחרי
במקומן ופליג סו"ע
רבינו וקא' נראה דלא
פליג דע"כ לא קאמרו
מ"י ע"כ מהל'
ברכות (ס"ה) וכן אם הי'
מטוסין בשניה או לחטול
פירות דלרין לחור
ולברך אלה המורה לחור
חילוק הן דברים
שטעונין ברכה או לא
דלשול הכל תלי הגיהנו
שם מקא' המורה אבל
סידר דלמא ס"ל למ"י
דיון אין טעון ברכה
לאחרי במקומן וצ"ע
וכת"כ ס"ב כרטיס ולא
כרטיס (ר"י א"ל דמיט'
וקד"ש והטור):

ב המור (ס"ב סל"ג)
על זה ו"ל דלפילי
גמר טעוניה א"ל לברך
ברכה המון חתילה אלה
סו"ע מסה המורה
ומברך המורה וזכר
משנ' ואח"כ ברכה
המון. וכפ"ט טור ורין
להוכיח על שנת בברכה
המון אע"פ שמברך
קודם הקדוש:
ג בכתב הרמב"ם (ו"ל ו"י)
(ו) ותמה לי לברך רב
אלפס דע"כ לרין לחטול
מיד אחר הקדוש אפי"כ
דשנואל דלאמר (ק"א) אין
קדוש אלא במקום
טענה קדושה שאלו
אינה מועלת להחשיב
קדוש במקום טענה
ויסין לרין לחטול מיד
ברכה המון למה ליה
לפרוס מסה וקא'קס
אע"כ דמשו ידיו
ואתמר ליה למיכל הא'
קיימא לן (ו"י פ"ו ס"ג)
דכל לן ומברך א"ל לברך
ברכה המון ופני
פתיחה משה וקדוש
והמוליד ואם הוא סובר
דחשיב קדוש במקום
טענה כיון שהיה
הקדושה במקום טענה
ואע"כ דלא היה לכבוד
שנת על המחבר ל'
טעמיה כה"ל ורבינו
יעשיה מטריני כתב ופני
שו" דודאי לרי יוסי
דלאמר נומר קטוהו
ומחור לחטול ולשמות
קודם קדוש לרייה
מברכין ברכה המון
קודם קדוש אבל
לשמואל דמברך להספיק
מספיקת משה ואומר
לחטול ולשמות קודם
פלגי' וכתב וזה לשונו לרין
ברכות על כוונת של ברכה
לקמן (ק"א) רב אמי ברך
אחריהם ברכה אחרת וכו'.

(ק"א) - (ק"ב) - (ק"ג)

מדקתני עקרו מכלל דברברים הטעונים ברכה לאחריהן
במקומם עסקינן. פירוש לאו מלישנא דעקרו קא' דייק דהא כ'
האי לישנא איתמר בגמ' בין ואע"פ שאין טעון ברכה לאחריו
במקומו לדעת הרב אלפסי ז"ל אלא דייק לה מדקתני כשהן
יולצין טעונין ברכה למפרע

א לקראת כלה כשהן יוצאין אין טעונין
ברכה למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין
ברכה לכתחלה בר"א בזמן שהניחו שם זקן
או חולה אבל לא הניחו שם זקן או חולה
כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וכשהן
חוזרין טעונין ברכה לכתחלה למפרע
וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה
מדקתני עקרו מכלל דברברים * שמטעונין
ברכה לאחריהן במקומן עסקינן ומטעמא
דהניחו שם זקן או חולה אבל לא הניחו
שם זקן או חולה כשהן יוצאין טעונין ברכה
למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה
לכתחלה וקשיא לרב חסדא אמר רב נחמן
בר יצחק (ק"ב) מאן תנא עקירות ר' יהודה
היא וכו' (ק"ג) וקאמרי רבואתא הלכתא כרב
ששת דתניא כוותיה ואע"ג דשני (ק"ד) רב
נחמן בר יצחק לא סמכינן אשינויא: תנו
רבינו (ק"ג) בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן
היום מביאין כוס ראשון ואומר עליו קידוש
היום והשני אומר עליו ברכת המזון דברי
ר' יהודה ר' יוסי אומר אוכלין והולכין עד
שתחשך (ק"ג) גמרו כוס ראשון מברך עליו
ברכת המזון והשני אומר עליו קידוש היום
הא מתניתא כבר אידחיא לה דאמר רב
יהודה אמר שמואל אין הלכה לא (ק"ג) כרבי
יהודה ולא כרבי יוסי אלא פורס מפה
ומקדש מידו אף על גב דאידחיא לה
גמרינן מינה דהיכא דגמור ² סעודתיהו

ומטעמא דהניחו שם זקן.
כלומר שסיון שנשאר
שם לא נעקר הקדושה אבל לא
הניחו שם וכו' וכשהן חוזרין טעונין
ברכה לכתחלה. ומהא משמע
דאפילו חזר למקומו הראשון שני
מקום מיקרי:

אמר רב נחמן בר יצחק מאן
תנא עקירות ר' יהודה.
כלומר מאן מנא לן כגיימא דקמי
אפילו כדברים הטעונים ברכה
לאחריהן במקומן אם לא הניחו שם
זקן או חולה:

מקמי דקדיש יומא ואדמשו דיייהו קדיש יומא מקדימין ומברכינן ² ברכת המזון על כוס ראשון ואחר כך
אומר קידוש היום על כוס שני כרבי יוסי דאמר גמרו כוס ראשון מברך עליו ברכת המזון והשני אומר
עליו קידוש היום: אמאי וגמריננהו אחד כסא אמר רב הונא בר' יהודה אמר רב ששת לפי שאין אומרים
שתי קדושות על כוס אחד מ"ט אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות ואי
קשיא לך יו"ט אחר שבת דאמר רבא יקנה"ז דאלמא אמרינן שתי קדושות על כוס אחד התם לאו שתי
קדושות הן דקידושא ואבדלתא ¹ חדא מילתא היא אבל ברכת המזון וקידוש היום תרתי ² מילי נינהו:

המאמר הקטן
(ק"א) והא (דתנן) [דתנו רבנן] בני חבורה שהיו מסובין וקדש
עליהם היום מביאין כוס ראשון ואומר עליו קדוש היום
והשני אומר עליו ברכת המזון דברי רבי יהודה. רבי יהודה
לטעמיה דאמר [לעיל ק"ג] מפסיקין לשבתות ומה היא הפסקה זו זו
היא ברכת המזון ומי גרס לה קדושה היום (ק"ג) שאלמלא כך לא
היה מפסיק לסיכך קדושת היום קדומת לה כשם שהיון קודם
לקדוש היום לפי שהיו גורם לקדושה שתאמר כך אף זו הפסקה

השנוה הרמב"ד
(כ) כתוב שם: והא רתנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וכו' רבי יהודה
לפעמיה דאמר מפסיקין לשבתות ומה היא הפסקה זו היא ברכת המזון
ומי גרס לה קדושת היום וכו':
אמר אברהם: טעם מקודשת הוא זה אבל טעמו של רבי יהודה מפני שהקדושה עשוי
הוא מנוח וברכה המון אינו טעמו ודומה זה למש שאלמלא (ו"ל) מי שלא התפלל
מאנה נשתה מתפלל עריכת שמים של חול ומכיל בלשונה וכו' מפני שהיא מנוח
בשעתה וכן כתבלת המנה וכל מפסיקין על מנהא קודמת (ב"מ ט"ז):

אמרי רבואתא דהלכתא כרב ששת וכו'. והיכא ששנת
יולצ' ולא ניכר נראה הדברים ללאמר שיחזור יברך
למפרע עד שלא יחזור ויאכל ואחר כך יברך לכתחלה וכן דעת
הרמב"ן ז"ל (במלחמות ס"א) והרמב"ם תלמיזו ז"ל:

ב כוס ראשון אומר עליו
קדוש היום והשני
אומר עליו ברכת המזון דברי
ר' יהודה. ור' יהודה לטעמיה
דלאמר (ק"ג) מפסיקין לשבתות
ופסקה זו היינו ברכת המזון
וכמו שכתבתי למעלה (ס"י) משמע
ד"ה דמילה) ולפיכך קודם לה קדוש
היום כמו" ששאל גרס לה
כדלמרינן (ק"ד) בין שהוא" גרס
לקדוש שחומר: ר' יוסי אומר
אובלין ושותין עד שתחשך. ר'
יוסי לטעמיה דלאמר אין מפסיקין
(ק"ג) והוא הדין דשרי ר' יוסי אפילו
משמשך אלא משום דרי' יהודה
מלרין להפסיק משקדס היום
והיו קודם לאל הטכסס דנין
השמשות מיקרי קדוש היום
דכמוכס כפרק קמא דברכות (כ"ג)
נקט ר' יוסי עד שתחשך והוא
הדין לאחר מכן והיינו דקאמר
"כוס ראשון וכו' כלומר אם גמרו
ואם לאו אוכלין ושותין עד
שיגמרו: (ק"ב) כוס ראשון מברך
עליו ברכת המזון והשני אומר
עליו קדוש היום. ואע"פ שאינו
אוכל כלל לאחר קדוש היום כיון
שגמרו שם סעודתם מקום סעודה
מיקרי: דקדושא ואבדלתא חדא
מילתא היא. דמריהו עיולי יומא
נינהו אבל ברכת המזון וקידושא

הנהרות וציונים
מבית וכו' פסחים
(א) בכ"י: דתניא חברים
שהיו מסובין ועקרו
וגלגלום לילך לבית חכמת
או לבית המדרש כשהן
יוצאין אין טעונין ברכה
אחריהן משום חזרונין אין
טעונין ברכה לכתחלה
אמר רבי יהודה בדיא
שהניחו שם מקא' חברים
אבל לא הניחו שם מקא'
חברים כשהן יוצאין
טעונין ברכה למפרע
וכשהן חוזרין טעונין
ברכה לכתחלה. וכו' (ב)
(ג) ר"ב לא (ב"מ):
(ד) כ"י (בבב"ר וכו' תני'
הב"ב). וברפוסים הקודמים
ליאה לתיבת לא: (ד) ב"מ
שהוא בצ"ל (א"י כ"י)
וכתב"י ליתא תיבת
כמו וכו' בתירושו:
(ה) שהיא קודם לקדוש
פניו ותיבת גורם בצ"ל
(ו) ותיבת בבב"ר וכו'
בתירושו: (ז) היינו
דקאמר גמרו כוס ראשון
בצ"ל (ג"א: מ"ט) וכו'
בב"י: (ח) גמרו סעודתן
בצ"ל (ב"ב:): (ח) בשם
רשב"א: (ט) צ"ע
הראשון י"ו ר כתב דלא
כ"י שם: וכן משמע במדר
שהביע דלא כ"כ שם:
ואוצ"ל וכו' הראשון
והטור: (י) דבי"ל סל"ג:
(י"א) וכו' (פסח וכו', ד)
ה' ס"ג (פסח וכו', ד)
ה' ר"א ש"י הן ופסחים זה נהנו
במקום שאין אומרים שם
ברכות על כוס של ברכה
לקמן (ק"א) רב אמי ברך
אחריהם ברכה אחרת וכו'.

אין טעונין ברכה
אחריהן משום חזרונין
אין טעונין ברכה לכתחלה
אמר רבי יהודה בדיא
שהניחו שם מקא' חברים
אבל לא הניחו שם מקא'
חברים כשהן יוצאין
טעונין ברכה למפרע
וכשהן חוזרין טעונין
ברכה לכתחלה. וכו' (ב)
(ג) ר"ב לא (ב"מ):
(ד) כ"י (בבב"ר וכו' תני'
הב"ב). וברפוסים הקודמים
ליאה לתיבת לא: (ד) ב"מ
שהוא בצ"ל (א"י כ"י)
וכתב"י ליתא תיבת
כמו וכו' בתירושו:
(ה) שהיא קודם לקדוש
פניו ותיבת גורם בצ"ל
(ו) ותיבת בבב"ר וכו'
בתירושו: (ז) היינו
דקאמר גמרו כוס ראשון
בצ"ל (ג"א: מ"ט) וכו'
בב"י: (ח) גמרו סעודתן
בצ"ל (ב"ב:): (ח) בשם
רשב"א: (ט) צ"ע
הראשון י"ו ר כתב דלא
כ"י שם: וכן משמע במדר
שהביע דלא כ"כ שם:
ואוצ"ל וכו' הראשון
והטור: (י) דבי"ל סל"ג:
(י"א) וכו' (פסח וכו', ד)
ה' ס"ג (פסח וכו', ד)
ה' ר"א ש"י הן ופסחים זה נהנו
במקום שאין אומרים שם
ברכות על כוס של ברכה
לקמן (ק"א) רב אמי ברך
אחריהם ברכה אחרת וכו'.